DANMARKS STATISTIK

Statistikdokumentation for Sociale udgifter (ESSPROS) 2018

Danmarks Statistik
Sejrøgade 11
2100 København Ø

DANMARKS STATISTIK

1 Indledning

Formålet med statistikken Sociale Udgifter er at give en sammenhængende beskrivelse af udgifter forbundet med social beskyttelse. Statistikken giver en detaljeret oversigt over udviklingen i forskellige sociale udgifter i Danmark, og kan samtidig bruges til at sammenligne niveauet for social beskyttelse internationalt. Statistikken er udarbejdet siden 2007 og er et europæisk statistiksystem for sociale udgifter (European System for integrated Social PROtection Statistics – ESSPROS).

2 Indhold

Statistikken er en årlig opgørelse af udgifter til sociale ydelser fordelt på otte hovedområder, med yderligere underopdeling. Sociale ydelser skal forstås bredt, som ydelser der letter personers eller husholdningers økonomiske byrde i forbindelse med socialt betingede risici eller behov. Opgørelsen indeholder både kontantydelser og ydelser i naturalier, som fx udgifter til sygehusvæsenet. Ydelserne omfatter desuden både offentlige og private udgifter. Det gælder dog, at ydelser skal være af kollektiv art uden obligatorisk modydelse.

2.1 Indholdsbeskrivelse

Statistikken giver en sammenhængende beskrivelse af de sociale udgifter, der er afledt af en række sociale foranstaltninger. Den sociale udgiftsstatistik er en del af den fælleseuropæiske ESSPROS-klassifikation. Data er dermed sammenlignelig med andre EU-lande samt lande som Island, Norge og Schweiz.

I statistikken er social beskyttelse afgrænset til otte hovedområder: Sygdom og Sundhed, Invaliditet, Alderdom, Efterladte, Familier, Arbejdsløshed, Bolig og Øvrige sociale ydelser. I en dansk sammenhæng dækker den europæiske socialstatistik dermed bl.a. sundhedspolitikken, beskæftigelsespolitikken og boligpolitikken. Til gengæld er uddannelse ikke omfattet, medmindre det er led i en støtte til trængende familier med børn.

Statistikken: · dækker alle sociale ydelser og deres finansiering · er beregnet til at kunne foretage internationale sammenligninger · er harmoniseret med andre statistikker - især nationalregnskabets vigtigste begreber

Sociale ydelser skal forstås bredt, og omfatter i henhold til ESSPROS-manualen, ydelser der letter personers eller husholdningers økonomiske byrde i forbindelse med socialt betingede risici eller behov. Det er afgørende, for om en social foranstaltning medtages i statistikken, at foranstaltningen er kollektiv og obligatorisk. Det er således ikke afgørende om ydelserne er frembragt i offentlig eller privat regi. Fx indgår obligatoriske private pensionsordninger i opgørelsen. Ligeledes indgår forskellige obligatoriske arbejdsgiverfinansierede udgifter til sygesikring mm. De sociale udgifter dækker over kontante udbetalinger, dækning af afholdte udgifter og levering af varer og tjenester. Der indgår på flere områder brugerbetaling, men denne brugerbetaling er fratrukket udgifterne og indgår således ikke i opgørelsen.

Sociale ydelser sker gennem kollektivt organiserede ordninger foranstaltet af regeringen og/eller gennemført gennem kollektive aftaler. Alle ordninger, der alene er baseret på individuelle aftaler eller hvor samtidige gensidige aftaler findes, betragtes i denne forbindelse ikke som social beskyttelse. Det er vigtigt, at der ikke foreligger en obligatorisk modydelse i forbindelse med foranstaltningen, fx vil et rentebærende lån, der skal afhjælpe en social hændelse, ikke indgå som en social foranstaltning, da modtageren samtidig skal yde en finansiel modydelse. I praksis bliver en ordning klassificeret som en social foranstaltning, når en lov eller anden offentlig regulering har bestemt, at visse befolkningsgrupper er forpligtet til at deltage i en nærmere specifik forsikringsordning, eller, hvor medarbejdere og deres pårørende er forsikret som en direkte

konsekvens af kollektive aftaler eller overenskomster.

Af praktiske grunde er visse mindre former for støtte, som ikke kræver regelmæssig regnskabsføring (såsom juleindsamlinger, ad hoc humanitær bistand og nødhjælp), ikke omfattet af denne definition af foranstaltninger. Statistikken over de sociale udgifter tager primært udgangspunkt i de statslige, kommunale og regionale regnskaber. Derudover suppleres med oplysninger fra nationalregnskabets sektorregnskaber samt Danmarks Statistiks fraværsstatistik. Statistikken over de sociale udgifter omfatter udgifter til sociale ydelser og administration samt finansieringssiden af disse ordninger. Statistikken bliver opgjort i både bruttotal og nettotal, dvs. før og efter fratræk af den beregnede skat af de sociale ydelser. Hertil anvendes foranstaltnings- og årsspecifikke skattesatser som oplyst af Lovmodellen (Finansministeriet).

Den sociale udgiftsstatistik blev oprindelig oprettet i 1940'erne for at tilgodese et behov hos de nordiske socialministre for at analysere udviklingen af de sociale udgifter og antal modtagere af sociale ydelser. Det førte til et samarbejde om sammenlignelig nordisk socialstatistik. På den baggrund udkommer der nu årligt sammenlignelige nordiske tal i publikationen 'Social tryghed i de nordiske lande'. Siden 1972 er statistikken i høj grad udformet for at imødekomme EU's behov. Eurostat har løbende udformet retningslinjer for sammenlignelig statistik på området over sociale udgifter kaldet ESSPROS (European System of integrated Social PROtection Statistics). Dette udmøntede sig i ESSPROS manualer fra 1981 og 1996, hvor sidstnævnte har været anvendt i statistikken fra og med 1994. ESSPROS manualen fra 1996 blev revideret i 2008. Før 2007 var der ikke retsakter på området, men i april 2007 blev der vedtaget en EU rådsforordning. I 2012 blev den danske statistik omlagt, og går i dag tilbage til 2007. Formålet med omlægningen var bl.a. at gøre statistikken mere sammenlignelig med statistikken over de offentlige finanser, der følger de danske nationalregnskabsprincipper. Derudover var formålet også at gøre statistikken mere gennemskuelig i forhold til andre statistikker samt direkte dokumenterbar i forhold til de bagvedliggende regnskabskilder.

DANMARKS STATISTIK

2.2 Grupperinger og klassifikationer

Statistikken viser udgifterne på detaljeret niveau inden for otte områder, henholdsvis: sygdom, invaliditet og revalidering, alderdom, efterladte, familier, arbejdsløshed og beskæftigelse, bolig samt andre ydelser. Derudover sondres der mellem kontante ydelser og naturalydelser.

Eurostats ESSPROS klassifikation:

1. Sundhed: Ydelser i kontanter eller naturalier, der har til formål at opretholde borgerens tabte indkomst i forbindelse med sygdom, samt genoprette eller forbedre sundheden for sygdomsramte personer uanset oprindelsen af sygdommen. I Danmark indeholder funktionen sygesikring herunder skole og børnetandpleje og hjemmesygepleje; dagpenge under sygdom udbetalt af kommunerne; arbejdsgivernes beregnede udgifter til sygedagpenge i arbejdsgiverperioden; hospitals- og sundhedsvæsen; forebyggende sundhedspleje herunder svangerskabsundersøgelser og lægeundersøgelser af børn.
2. Invaliditet: Ydelser i kontanter eller naturalier (bortset sundhedsydelser) i forbindelse med fysisk eller psykisk handicap. I Danmark indeholder funktionen bl.a. førtidspension, højeste og mellemste førtidspension, arbejdsskadeforsikring, revalidering, forsorg for handicappede, hjælp til familier med handicappede børn eller voksne, institutioner, hjemmehjælp til handicappede, støtte til hjælpemidler til handicappede.
3. Alderdom: Ydelser i kontanter eller naturalier (bortset sundhedsydelser) i forbindelse med alderdom. I Danmark indeholder funktionen bl.a. folkepension, delpension, ATP, tjenestemandspensioner, pensionskasser, efterløn, plejehjem, pleje- og omsorgsarbejde, herunder hjemmehjælp og støtte til hjælpemidler til ældre. Udbetalte pensioner fra pensionskasser er efter fradrag af præmieindtægter.
4. Efterladte: Ydelser i kontanter eller naturalier i forbindelse med et familiemedlems død. I Danmark indeholder funktionen bl.a. begravelseshjælp samt udbetalte pensioner fra livsforsikringsselskaber, dvs. ud over ægtefællepensioner og børnepensioner også alderspensioner og invalidepensioner. Udbetalte pensioner er efter fradrag af præmieindtægter.
5. Familier: Ydelser i kontanter eller naturalier (bortset fra sundhedsydelser) knyttet til børnefamilier. I Danmark indeholder funktionen bl.a. barselsdagpenge, børnefamilieydelse, børnetilskud, dag- og døgninstitutioner for børn og unge samt foranstaltninger for at undgå børns anbringelse uden for hjemmet.
6. Arbejdsløshed: Ydelser i kontanter eller naturalier i forbindelse med arbejdsløshed. I Danmark indeholder funktionen bl.a. arbejdsløshedsdagpenge, aktiverede kontanthjælpsmodtagere, godtgørelse for indkomsttab under uddannelse/omskoling ydet af staten, beskæftigelsesfremmende foranstaltninger og jobcentre.
7. Bolig: Hjælp til boligudgifter. I Danmark indeholder funktionen boligsikring og boligydelse.
8. Andre ydelser: Ydelser i kontanter eller naturalier (bortset fra sundhedsydelser) specielt beregnet til bekæmpelse af social udstødelse, og hvor de berørte personer ikke er omfattet af en af de ovennævnte funktioner. I Danmark omfatter funktionen bl.a. kontanthjælp efter bistandsloven herunder hjælp til flygtninge, diverse integrationsindsatser, Lønmodtagernes Garantifond, forsorgshjem samt behandling af alkohol- og stofmisbrug.

I forbindelse med udarbejdelsen af statistikken for de social udgifter har Danmarks Statistik udviklet en 'overgangstabel', som redegør for overgangen mellem ESSPROS-opgørelsen af udgifterne til social beskyttelse og den tilsvarende opgørelse i COFOG-klassifikationen (Classification of the Functions of Government). De sociale udgifter optræder i to forskellige COFOG-moduler - 07 og 10 - i det samlede COFOG-system. COFOG 07 + 10 og ESSPROS er nært beslægtede, men deres anvendelsesområder er alligevel ikke helt identiske. Overgangstabellen er et redskab til at illustrere, hvordan man via en række fradrag og tillæg kommer fra COFOG-modulerne til det korresponderende ESSPROS-begreb. Læs mere om overgangstabellen her Overgangstabel COFOG - ESSPROS 2016

2.3 Sektordækning

Offentlig forvaltning og service samt dele af den finansielle sektor (forsikrings- og pensionsdelsektorerne).

2.4 Begreber og definitioner

Sociale ydelser og social beskyttelse: Statistikken tager udgangspunkt i begreber, som er fastlagt i klassifikationen ESSPROS (European System of integrated Social PROtection Statistics) af EU's stati¬stiske kontor, Eurostat.

Sociale ydelser er bredt defineret: Sociale ydelser defineres i ESSPROS-klassifikationen som overførsler i kontanter eller naturalier i henhold til sociale beskyttelsesordninger til husholdninger og enkeltpersoner for at lette deres byrde i form af en eller flere definerede risici eller behov.

Social beskyttelse: Social beskyttelse i bred forstand omfatter alle former for offentlig eller privat ind¬griben med det formål at lette husholdningers og enkeltpersoners byrde i forbin¬delse med en række nærmere definerede risici eller behov forudsat at der ikke samtidig foreligger en modydelse eller er tale om en individuel ordning.

Formålet med sociale ydelser er at afhjælpe forskellige risici eller behov Listen over risici eller behov, der kan give anledning til sociale ydelser, er pr. kon¬vention fastsat til følgende: sygdom/sundhedspleje, invaliditet/handicap, alder¬dom, efterladte, familie/børn, arbejdsløshed, bolig og social udelukkelse, der ikke indgår andetsteds.

2.5 Enheder

Statistikken er baseret på regnskabsposter fra stat, kommuner, regioner samt forsikrings- og pensionsdelsektorerne i den finansielle sektor.

2.6 Population

Populationen for denne statistik er de samlede sociale udgifter.

2.7 Geografisk dækning

Danmark.

2.8 Tidsperiode

- 2007 og frem (efter omlægning af statistikken)
- 1996-2010 (før omlægning af statistikken)

2.9 Basisperiode

Ikke relevant for denne statistik.

2.10 Måleenhed

Mio. kr.

2.11 Referencetid

Kalenderåret.

2.12 Hyppighed

Årlig.

2.13 Indsamlingshjemmel og EU regulering

Lov om Danmarks Statistik. §6, jf. lovbekendtgørelse nr. 599 af 22. juni 2000 med ændringer i henhold til lov nr. 431 af 6. juni 2005.

Statistikkens overordnede rammer reguleres af EU rådsforordning nr. 458/2007 af 25. april 2007. Derudover fastlægger EU's Kommissionsforordninger en række praktiske forhold såsom fx dataleverancer til Eurostat. De gældende EU kommissionsforordninger på området er henholdsvis nr. 1332/2007 af 12. november 2007 og nr. 10/2008 af 8. januar 2008.

2.14 Indberetningsbyrde

Der er ingen indberetningsbyrde i forbindelse med opgørelsen af denne statistik, idet alle statistikkens basisoplysninger i forvejen foreligger i Danmarks Statistik.

2.15 Øvrige oplysninger

Øvrige oplysninger kan fås ved henvendelse til Danmarks Statistik. Se mere på emnesiden for Sociale udgifter (ESSPROS).

3 Statistisk behandling

Den statistiske behandling tager udgangspunkt i statistikken over de offentlige finanser samt nationalregnskabets sektorregnskaber. Statistikken er særligt knyttet til COFOG-fordelingen af de offentlige udgifter, der danner udgangspunkt for den videre, detaljerede kodning af de sociale udgifter. Dertil suppleres med oplysninger vedr. den ikke-offentlige del af de sociale udgifter fra nationalregnskabets sektorregnskaber, særligt vedr. pensioner.

3.1 Kilder

Udtræk fra Danmarks Statistiks interne database DIOR (Database for Integrerede Offentlige Regnskaber). Der suppleres derudover med oplysninger fra nationalregnskabets sektorregnskaber og Danmarks Statistiks fraværsstatistik.

3.2 Indsamlingshyppighed

Årligt.

3.3 Indsamlingsmetode

Der anvendes registerudtræk fra DIOR (Database for Integrerede Offentlige Regnskaber), samt fra nationalregnskabets sektorregnskaber samt fraværsstatistikken.

3.4 Datavalidering

Data valideres ved at se på udvikling over tid og i forhold til sidste udtræk. Information fremsøges efter behov på enkelte områder til validering af udvikling.

3.5 Databehandling

Den statistiske behandling af data består i en yderligere klassificering af nationalregnskabskodet data i henhold til ESSPROS-klassifikation. Desuden indhentes der data fra eksterne kilder vedrørende fx pensionsydelser og administration

3.6 Korrektion

Der laves ikke korrektioner af data udover hvad der allerede er beskrevet under datavalidering og databehandling.

4 Relevans

Der er fra en række internationale organisationer stor efterspørgsel efter data vedrørende sociale udgifter. Eurostat arbejder i den forbindelse for en udvidelse af statistikken på flere områder.

4.1 Brugerbehov

De nationale brugere er fx Social- og Integrationsministeriet, kommuner, regioner, private virksomheder og pressen. De primære internationale brugere er Eurostat, DGEMPL, DGECFIN, OECD og NOSOSKO.

4.2 Brugertilfredshed

Der gennemføres ikke nationale undersøgelser af brugertilfredshed.

4.3 Fuldstændighed af data

Alle offentliggjorte data opfylder de nuværende krav ifølge manualer og EU-forordninger.

5 Præcision og pålidelighed

Vigtige kilder til usikkerhed i forbindelse med tabellerne i herværende statistik tæller: fejlposteringer i de primære regnskaber (stat, kommune m.fl.), og risikoen for fejlklassificeringen inden for ESSPROS-klassifikationen.

5.1 Samlet præcision

Statistikkens samlede pålidelighed er relativ god, da statistikken bygger på statistikken for offentlig forvaltning og service. Data kvalitetstjekkes grundigt.

5.2 Stikprøveusikkerhed

Ikke relevant for denne statistik.

5.3 Anden usikkerhed

Der er risiko for fejlkodning af konti i alle led og der kan være private sociale foranstaltninger, som der ikke er kendskab til eller data for. Der er indtil videre fx ikke data for private arbejdsgiveres betaling af løn under sygdom.

5.4 Kvalitetsstyring

Danmarks Statistik følger anbefalinger vedrørende organisering og styring af kvalitet, der er givet i Adfærdskodeks for europæiske statistikker (Code of Practice, CoP) og den tilhørende implementeringsmodel Quality Assurance Framework (QAF). Læs mere om disse på Adfærdskodeks for europæiske statistikker. Der er etableret en arbejdsgruppe for kvalitet og en central kvalitetssikringsfunktion, der løbende gennemfører tjek af produkter og processer.

5.5 Kvalitetssikring

Danmarks Statistik følger principperne i Adfærdskodeks for europæiske statistikker (Code of Practice, CoP) og bruger den tilhørende implementeringsmodel Quality Assurance Framework (QAF) ved implementeringen af disse principper. Dette indebærer løbende decentrale og centrale tjek af produkter og processer på baggrund af dokumentation, der følger internationale standarder. Den centrale kvalitetssikringsfunktion rapporterer til arbejdsgruppen for Kvalitet. Rapporteringen indeholder blandt andet forslag til forbedringer, som vurderes, besluttes og implementeres.

5.6 Kvalitetsvurdering

Da der især er tale om udtræk fra statistikken for offentlig forvaltning og service, vurderes kvaliteten at være god. Der er risiko for fejlkodning af konti i alle led og der kan være private sociale foranstaltninger, som der ikke er kendskab til eller data for. Der er indtil videre fx ikke data for private arbejdsgiveres betaling af løn under sygdom.

5.7 Revisionspolitik

Danmarks Statistik foretager revisioner i offentliggjorte tal i overensstemmelse med Danmarks Statistiks revisionspolitik. De fælles procedurer og principper i revisionspolitikken er for nogle statistikker suppleret med en specifik revisionspraksis.

5.8 Praksis for revisioner

Statistikken følger nationalregnskabets revisionspolitik, hvor der samtidig med opgørelse af det seneste år foretages en genberegning af de to foregående år. Herudover er der i 2018 og 2019 gennemgribende revisioner af hele tidsserien tilbage til 2007.

6 Aktualitet og punktlighed

Statikken udkommer årligt ca. ni måneder efter kalenderårets afslutning. Statistikken publiceres normalt uden forsinkelse i forhold til det annoncerede tidspunkt.

6.1 Udgivelsestid for foreløbige og endelige tal

Statistikken offentliggøres årligt, året efter en given regnskabsperiode. Data følger Nationalregnskabs revisionsrytme og bliver først endelige ved tre år efter afsluttet regnskabsperiode.

6.2 Publikationspunktlighed

Statistikken publiceres normalt uden forsinkelse i forhold til det annoncerede tidspunkt.

7 Sammenlignelighed

Statistikken er forordningsbestemt af EU og offentliggøres af Eurostat. Statistikken er opgjort efter ESSPROS-klassifikationen, der danner grundlag for sammenlignelighed med andre EU-lande samt Norge, Island og Schweiz. Statistikken er omlagt i 2012 og de reviderede tal er i den forbindelse kun ført tilbage til 2007.

7.1 International sammenlignelighed

Statistikken er forordningsbestemt af EU og offentliggøres af Eurostat. Den er dermed international sammenlignelig med øvrige EU-landes statistik på området.

7.2 Sammenlignelighed over tid

Tal tilbage til 1995 findes i statistikbanken. Der er dog et databrud fra og med 2011. Dette brud er dokumenteret i Statistiske Efterretninger 2012:8, og i Danmarks Statistiks Arbejdsnotat: Den danske ESSPROS-opgørelse i 2012.

Jo mere detaljerede oplysninger man ønsker, jo sværere er det at sammenligne over tid, da mange love ændres og bevirker ændringer i de enkelte ydelsesformer. Som led i kommunalreformen 2007 blev der oprettet nye regioner, mens amterne blev nedlagt. Kommunalreformen har medvirket til mange kontoændringer i de offentlige regnskaber.

Databruddet i 2007 i forbindelse med kommunalreformen betyder at perioden 1977-2006 og 2007- er svære at sammenligne. Herudover kan følgende faktorer komplicere en sammenligning over tid:

1. Ændringer i den kommunale- eller regionale kontoplan.
2. Opgavestrukturen ude i kommunerne kan ændres over tid.
3. Forskelle i konteringspraksis mellem de enkelte kommuner.

7.3 Sammenhæng med anden statistik

Der er en høj grad af sammenhæng til nationalregnskabet. Forskelle i opgørelserne skyldes primært forskelle mellem ESSPROS klassifikation og nationalregnskabets begreber, som er illustreret i en 'overgangstabel' mellem ESSPROS og COFOG opgørelserne (se 'Grupperinger og klassifikationer'). Størstedelen af ESSPROS-tallene stammer fra de offentlige regnskaber, som indgår i nationalregnskabsstatistikken.

7.4 Intern konsistens

Statistikken er intern konsistens, hvilket i udgangspunktet er sikret via anvendelsen af nationalregnskabet som ramme og kildegrundlag.

8 Tilgængelighed

Statistikken udgives i Nyt fra Danmarks Statistik og offentliggøres i Statistikbanken under Sociale udgifter (ESSPROS). Derudover bringes der tal i Statistisk Tiårsoversigt. I øvrigt er internationalt sammenlignelige tal for Social protection expenditure and receipts tilgængelige på Eurostat's internethjemmeside og i publikationen Social tryghed i de nordiske lande, som udgives af NOSOSKO.

8.1 Udgivelseskalender

Udgivelsestidspunktet fremgår af udgivelseskalenderen. Datoen bekræftes i ugerne forinden.

8.2 Udgivelseskalender - adgang

Udgivelseskalenderen kan findes på følgende link: Udgivelseskalender.

8.3 Udgivelsespolitik - brugeroplysning

Statistikker offentliggøres altid kl. 08:00 på dagen, der er annonceret i udgivelseskalender. Ingen uden for Danmarks Statistik ser statistikken før offentliggørelsestidspunktet.

8.4 NYT/Pressemeddelelse

Statistikken udgives i Nyt fra Danmarks Statistik om Sociale udgifter.

8.5 Publikationer

Statistikken indgår i Statistisk Tiårsoversigt og indgik til og med 2017 i Statistisk Årbog.

8.6 Statistikbanken

Statistikken offentliggøres i Statistikbanken under Sociale udgifter (ESSPROS) i følgende tabeller:

- ESSPROS1: Sociale udgifter efter foranstaltning og ydelsestype
- ESSPROS2: Sociale udgifter efter formål og finansieringskilde

8.7 Adgang til mikrodata

Der er ikke adgang til statistikkens mikrodata.

8.8 Anden tilgængelighed

Statistikken indberettes årligt til Eurostat i form af sociale udgifter, sociale udgifter netto samt antal modtagere af pensionsydelser, og udgives under Social Protection Statistics.

8.9 Diskretioneringspolitik

Datafortrolighedspolitik i Danmarks Statistik følges.

8.10 Diskretionering og databehandling

Statistikken offentliggøres på et detaljeringsniveau, som ikke kræver yderligere diskretionering.

8.11 Reference til metodedokumenter

Statistikken produceres i henhold til retningslinjerne i ESSPROS Manual and user guidelines.

8.12 Dokumentation af kvalitetssikring

Resultater fra vurdering af beskrivelse af produkter og udvalgte processer foreligger i detaljeret form for hver statistik samt summarisk i rapporter til arbejdsgruppen for kvalitet.

9 Administrative oplysninger

Administrativt er statistikken placeret i kontoret Offentlige finanser. Den statistikansvarlige er Marianne Ahle Møller, tlf. 39 17 34 61, e-mail: mnm@dst.dk

9.1 Organisation

Danmarks Statistik

9.2 Kontor, afdeling

Offentlige Finanser, Økonomisk Statistik

9.3 Kontaktpersonens navn

Marianne Ahle Møller

9.4 Kontaktpersonens funktion

Statistikansvarlig

9.5 Adresse

Sejrøgade 11, 2100 København Ø

9.6 E-mailadresse

mnm@dst.dk

9.7 Telefonnummer

39 17 34 08

9.8 Faxnummer

39 17 39 99